

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» щодо посилення контролю за законністю походження коштів, внесених як застава»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Відсутність обов'язкової перевірки джерела коштів, що вносяться як застава, створює ризики використання цього інституту для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, а також уможливорює фактичне уникнення особами, які вчинили кримінальні правопорушення, майнової відповідальності за рахунок незаконно отриманих активів.

Актуальність цієї проблеми підтверджується інформацією, оприлюдненою в ході роботи Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих протиправних дій посадових осіб органів державної влади, інших державних органів та суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що могли завдати шкоди економічній безпеці України, зокрема щодо резонансного кримінального провадження, відомого як справа «Мідас». За цією інформацією, Національне антикорупційне бюро України було змушене вживати додаткових заходів, звертаючись до Державної служби фінансового моніторингу України з метою встановлення - вже після фактичного внесення коштів на рахунки суду - походження значних грошових сум, залучених третіми особами як застава.

Наведений приклад свідчить про те, що чинна процедура застосування застави не містить достатніх механізмів, які забезпечували б перевірку законності походження відповідних коштів на момент прийняття рішення про застосування цього запобіжного заходу, а також про необхідність запровадження чітких процесуальних інструментів, які дозволяли б своєчасно перевіряти походження коштів, що вносяться як застава.

Отже, прийняття законопроекту є необхідним для унеможливлення використання інституту застави з протиправною метою, забезпечення належної перевірки джерела коштів, що вносяться як застава, а також запровадження механізму публічного оприлюднення відомостей про застосування такого запобіжного заходу.

2. Цілі та завдання законопроекту

Метою законопроекту є посилення контролю за законністю походження коштів, що вносяться як застава у кримінальному провадженні, запобігання використанню інституту застави для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, а також забезпечення прозорості та публічності застосування цього запобіжного заходу.

3. Основні положення законопроекту

Проектом Закону пропонується внести зміни до статті 182 Кримінального процесуального кодексу України та статей 11, 20 і 23 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Зокрема, законопроектом пропонується: запровадження обов'язкової перевірки джерела коштів, що вносяться як застава, суб'єктами первинного фінансового моніторингу; визначення застави як порогової фінансової операції, що підлягає обов'язковому інформуванню спеціально уповноваженого органу незалежно від суми; встановлення підстав для зупинення зарахування коштів застави у разі неможливості підтвердити законність їх джерела; визначення додаткової підстави звернення застави в дохід держави у разі неможливості підтвердити законність джерела внесених коштів; а також забезпечення оприлюднення Державною судовою адміністрацією України відомостей про застосування застави як запобіжного заходу.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Правовідносини у зазначеній сфері регулюються Кримінальним процесуальним кодексом України та Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Реалізація положень законопроекту не потребує прийняття інших законодавчих актів, водночас Кабінету Міністрів України буде необхідно привести власні нормативно-правові акти у відповідність із нормами цього Закону та забезпечити прийняття підзаконних актів, необхідних для впровадження порядку оприлюднення Державною судовою адміністрацією України відомостей про застосування застави.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту не потребує додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків прийняття проекту Закону

Реалізація положень законопроекту дозволить забезпечити належну перевірку джерела коштів, що вносяться як застава, підвищити прозорість та публічність застосування цього запобіжного заходу, а також посилити спроможність суб'єктів фінансового моніторингу своєчасно виявляти та зупиняти підозрілі фінансові операції, пов'язані із внесенням застави.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: ЖЕЛЕЗНЯК ЯРОСЛАВ ІВАНОВИЧ
Сертифікат: 5E984D526F82F38F0400000011C3D1008B519706
Дійсний до: 20.08.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
212д9/1-2026/161619 від 07.07.2026

2283283